

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 czerwca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Motuk (przewodniczący)

SSN Dariusz Kala (sprawozdawca)

SSN Igor Zgoliński

Protokolant Małgorzata Czarторыska

w sprawie **M. K.**

oskarżonej o czyn z art. 284 § 1 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 22 czerwca 2023 r.,

skargi obrońcy na wyrok Sądu Okręgowego w Gdańsku

z dnia 25 listopada 2022 r., sygn. akt V Ka 1879/22,

uchylający wyrok Sądu Rejonowego w Starogardzie Gdańskim

z dnia 19 listopada 2021 r., sygn. akt II K 429/21

i przekazujący sprawę do ponownego rozpoznania

1. uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi

Okręgowemu w Gdańsku do ponownego rozpoznania;

**2. zwraca oskarżonej opłatę od skargi w kwocie 450 (czterysta
pięćdziesiąt) zł.**

UZASADNIENIE

M. K. została oskarżona o to, że w nieustalonym okresie, nie później niż 16 kwietnia 2019 r. w O., działając w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru dokonała przywłaszczenia domku z tarasem oraz balustradą, dwoma sztukami schodków metalowych i zadaszeniem o wartości 6.000 zł wraz z wyposażeniem w postaci skrzyni narzędziowej z narzędziami o wartości 500 zł, lodówki o wartości 250 zł, kuchenki gazowej o wartości 100 zł, czajnika bezprzewodowego o wartości 50 zł, zlewozmywaka o wartości 50 zł, szafki i szafy dwudrzwiowej z pawlaczem o wartości 50 zł, wyposażenia kuchennego, tj. garnków, patelni, filiżanek, kieliszków, talerzy, sztućców, szklanek i kuflów o wartości 1000 zł, płyt chodnikowych o wartości 50 zł, siatki ogrodzeniowej i słupków o wartości 100 zł, meblościanki o wartości 50 zł, szafki pod telewizor o wartości 30 zł, rogówki o wartości 300 zł, łóżka polowego o wartości 100 zł, dwóch stolików o wartości 100 zł, trzech kołder o wartości 100 zł, czterech koców o wartości 120 zł, pięciu poduszek o wartości 125 zł, leżaka plażowego o wartości 40 zł, namiotu ogrodowego o wartości 150 zł, namiotu turystycznego o wartości 300 zł, dwóch śpiworów o wartości 160 zł, sześciu krzeseł ogrodowych z poduszkami o wartości 200 zł, stołu ogrodowego o wartości 50 zł, hamaka o wartości 100 zł, prysznicza ogrodowego o wartości 20 zł, fotela wędkarskiego składanego o wartości 50 zł, żelazka o wartości 50 zł, anteny siatkowej o wartości 100 zł, grilla ogrodowego o wartości 100 zł, prodiża o wartości 80 zł, ubrań, ręczników i butów o wartości 200 zł, czym spowodowała stratę w wysokości 10.675 zł na szkodę S. P., a ponadto dokonała przywłaszczenia domku letniskowego o wartości 30.000 zł wraz z wyposażeniem w postaci mebli kuchennych o wartości 300 zł, kuchenki gazowej o wartości 150 zł, dwóch butli gazowych, garnków, patelni, akcesoriów kuchennych, sztućców, talerzy, kubków, szklanek o wartości 350 zł, zegara ściennego o wartości 40 zł, trzech obrazów o wartości 150 zł, koców i pościeli o wartości 150 zł, dwóch kołder o wartości 70 zł, dwóch łóżek o wartości 250 zł, dwóch rozkładanych foteli o wartości 100 zł, dwóch stołów o wartości 150 zł, czterech krzeseł o wartości 120 zł, trzech lamp o wartości 100 zł, szafy oraz szafek na ubrania o wartości 100 zł, telewizora 21 cali G. o wartości 200 zł, telewizora 14 cali E. o wartości 200 zł, dekodera, anteny oraz anteny siatkowej o wartości 180 zł, magnetofonu z radiem G. o wartości 30 zł, obuwia sportowego letniego, kłapek i sandałów o wartości 100 zł, narzędzi ogrodowych i narzędzi w postaci młotków,

siekierek oraz zestawu śrubokrętów o wartości 100 zł, dwóch materaców dwuosobowych o wartości 350 zł, materacy na wodę i zabawek o wartości 100 zł, dwóch hamaków o wartości 80 zł, łódki o wartości 150 zł, pawilonu ogrodowego o wartości 200 zł, dwóch grilli o wartości 150 zł, dwóch parasoli ogrodowych o wartości 60 zł, kompletu mebli ogrodowych o wartości 200 zł, dwóch latarek o wartości 50 zł, dwóch lusterek o wartości 50 zł, odkurzacza o wartości 30 zł, łóżka polowego o wartości 150 zł, dwóch leżaków o wartości 65 zł, dwóch przedłużaczy o wartości 60 zł, słoika z pieniędzmi na prąd o wartości 50 zł, stolika nocnego o wartości 50 zł, zeszytu z dowodem wpłaty za dzierżawę i za prąd, czym spowodowano stratę w wysokości 34.715 zł na szkodę L. K., a ponadto dokonała przywłaszczenia barakowozu o wartości 150 zł, dwóch krzeseł drewnianych o wartości 100 zł, butli gazowej o wartości 50 zł, sprzętu wędkarskiego o wartości 1000 zł, szafki kuchennej o wartości 500 zł, frytkownicy o wartości 150 zł, sztucców o wartości 50 zł i zastawy stołowej o wartości 50 zł, zestawu garnków o wartości 50 zł, czym spowodowano stratę w wysokości 8.550 zł na szkodę D. W., tj. o czyn z art. 284 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k.

Wyrokiem z dnia 19 listopada 2021 r., sygn. akt II K 429/21, Sąd Rejonowy w Starogardzie Gdańskim uniewinnił oskarżoną od popełniania zarzucanego jej aktem oskarżenia czynu i orzekł o kosztach procesu.

Od powyższego wyroku apelacje wywiedli prokurator i pełnomocnik oskarżycieli posiłkowych.

Prokurator zaskarżył to orzeczenie w całości, podnosząc zarzuty obrazy przepisów prawa procesowego, która mogła mieć wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 7 k.p.k. i art. 399 k.p.k. W konkluzji skarżący domagał się uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Pełnomocnik oskarżycieli posiłkowych zaskarżył wyrok w całości. Podniósł zarzut, mogącego mieć wpływ na treść wyroku, błędu w ustaleniach faktycznych i wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Wyrokiem z dnia 25 listopada 2022 r., sygn. akt V Ka 1879/22, Sąd Okręgowy w Gdańsku uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu w Starogardzie Gdańskim do ponownego rozpoznania.

Od powyższego wyroku skargę wywiódł obrońca oskarżonej, który zaskarżył to orzeczenie w całości, zarzucając mu rażące naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na treść zaskarżonego wyroku w postaci art. 437 § 2 k.p.k., poprzez uznanie, iż zachodzi konieczność przeprowadzenia przewodu sądowego w całości na nowo i tym samym uchylenie wyroku Sądu Rejonowego w Starogardzie Gdańskim z 19.11.2021 r. (sygn. akt II K 429/21), podczas gdy z treści uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku z 25.11.2022 r. (V Ka 1879/22) wprost wynika, iż zachodzi jedynie konieczność przeprowadzenia kilku czynności procesowych (przesłuchanie M. K., ponowienie starań o przesłuchanie E. K., ustalenie wartości mienia, sporządzenie przekonującego uzasadnienia wyroku Sądu I instancji), które to mogłyby zostać przeprowadzone na etapie postępowania odwoławczego, a uzasadnienie wyroku sądu I instancji uzupełnione w trybie art. 449a § 1 k.p.k., co skutkowało co najmniej przedwczesnym uchyleniem wyroku Sądu Rejonowego w Starogardzie Gdańskim z 19 listopada 2021 r. (sygn. akt II K 429/21) oraz bezzasadnym uznaniem, iż zachodziła potrzeba przeprowadzenia przewodu sądowego na nowo w całości.

W konkluzji skarżący wniósł o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania w granicach określonych wywiedzionymi apelacjami.

W odpowiedzi na skargę prokurator wniósł o pozostawienie jej bez rozpoznania, „ewentualnie o oddalenie skargi (jako oczywiście bezzasadnej)”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga okazała się zasadna i musiała skutkować uchyleniem zaskarżonego wyroku i przekazaniem sprawy sądowi odwoławczemu do ponownego rozpoznania.

Zgodnie z art. 437 § 2 zdanie drugie k.p.k. *uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania może nastąpić wyłącznie w wypadkach wskazanych w art. 439 § 1, art. 454 lub jeżeli jest konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu w całości*. W przedmiotowej sprawie, jak wynika z uzasadnienia zaskarżonego wyroku, potrzebę wydania orzeczenia o charakterze kasatoryjnym organ odwoławczy wiązał z koniecznością przeprowadzenia przewodu sądowego na nowo w całości.

Pisemne motywy zaskarżonego wyroku wskazują, że swoje przekonanie, iż w przedmiotowej sprawie zaktualizowała się ww. podstawa wydania wyroku kasatoryjnego, Sąd Okręgowy oparł na stwierdzeniu, że niezbędna jest ponowna ocena całokształtu materiału dowodowego. Ocena dokonana przez sąd pierwszej instancji, zdaniem organu *ad quem*, miała być bowiem wybiórcza i nie uwzględniać wszystkich okoliczności wynikających z dowodów przeprowadzonych w sprawie. W zaleceniach dla sądu badającego sprawę w postępowaniu ponownym, Sąd Okręgowy wskazał natomiast, że sąd *meriti* powinien ustalić rzeczywistą rolę oskarżonej w zdarzeniu, wyjaśnić etiologię decyzji o usunięciu domków letniskowych, ustalić wartość usuniętego mienia pokrzywdzonych oraz rolę dzieci pokrzywdzonej w „dewaluacji domków letniskowych”. W tym celu sąd pierwszej instancji, zgodnie ze wskazaniem organu *ad quem*, powinien „ponownie przesłuchać oskarżoną z uwzględnieniem jej wyjaśnień złożonych w postępowaniu przygotowawczym” oraz podjąć starania w celu przeprowadzenia dowodu z zeznań dzieci oskarżonej, a w szczególności E. K.

Wyeksponowane przez sąd odwoławczy powody uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania nie uzasadniały jednak wydania tego rodzaju rozstrzygnięcia, w oparciu o żadną (w tym przyjętą przez sąd odwoławczy) z przesłanek wydania wyroku kasatoryjnego (art. 437 § 2 zdanie drugie k.p.k.).

Zgodnie bowiem z utrwalonym w judykaturze poglądem (zob. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2019 r., I KZP 3/19) uchybienia natury „dowodowej” uzasadniają potrzebę ponownego przeprowadzenia przewodu sądowego w całości zasadniczo tylko wtedy, gdy:

- w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji wszystkie dowody zostały nieprawidłowo przeprowadzone,
- sąd pierwszej instancji nie przeprowadził żadnego dowodu,
- nieprawidłowe przeprowadzenie większości dowodów przez sąd pierwszej instancji wywołało niemożność poddania ocenie tych prawidłowo przeprowadzonych i w konsekwencji spowodowało, że postępowanie dowodowe zrealizowane przez sąd *meriti* okazało się całkowicie nieprzydatne dla wydania rozstrzygnięcia o przedmiocie procesu.

Organ odwoławczy nie wykazał, by wystąpiła którakolwiek ze wskazanych wyżej przesłanek, a wyeksponowana przezeń potrzeba ponownej oceny dowodów nie mieści się w kręgu podstaw wydania przez sąd odwoławczy wyroku kasatoryjnego (zob. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2019 r., I KZP 3/19 i powołane tam poglądy doktryny). Wydania tego rodzaju rozstrzygnięcia nie uzasadniała również, przywołana przez Sąd Okręgowy konieczność podjęcia starań w celu przesłuchania dzieci oskarżonej. To bowiem sąd odwoławczy, dostrzegając potrzebę uzupełnienia materiału dowodowego w powyższym zakresie, powinien dokonać wymienionych czynności, podobnie jak i wyjaśnić okoliczności, których nie wyjaśnił sąd pierwszej instancji, a które w ocenie organu *ad quem* wymagają jeszcze wyjaśnienia. Mając na uwadze wyeksponowaną przez sąd odwoławczy podstawę wydania wyroku kasatoryjnego, jedynie na marginesie należy zauważyć, że również na podstawie z art. 454 § 1 k.p.k., w sytuacji stwierdzenia błędów w postępowaniu dowodowym, organ *ad quem* może powołać się dopiero wtedy, gdy po usunięciu tych uchybień uzna, że zachodzą przesłanki do wydania wyroku skazującego, czemu stoi na przeszkodzie zakaz określony w art. 454 § 1 k.p.k. Sama tylko możliwość wydania takiego wyroku w ponownym postępowaniu przed sądem pierwszej instancji jest niewystarczająca dla przyjęcia wystąpienia reguły *ne peius* określonej w art. 454 § 1 k.p.k. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 31 maja 2022 r., IV KS 11/22).

Kierując się powyższą argumentacją Sąd Najwyższy uznał skargę za zasadną i stosownie do treści art. 539e § 2 k.p.k. uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Przy ponownym badaniu sprawy organ *ad quem*, kierując się wskazaniem Sądu Najwyższego, dokona pełnej i rzetelnej kontroli zarzutów podniesionych w apelacjach oskarżyciela publicznego i pełnomocnika oskarżycieli posiłkowych, przeprowadzając – w razie zaktualizowania się takiej konieczności – uzupełniające postępowanie dowodowe. Następnie wyda orzeczenie, które - jeśli zaistnieje taka potrzeba - uzasadni w sposób spełniający wszelkie wymogi proceduralne.

Mając powyższe na uwadze, orzeczono jak w części dyspozytywnej wyroku.

(M.K.)

[ał]

